

Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

Den där femtondels sekunden

Stunder av existentiell öppenhet

Vissa sekundsabba ögonblick öppnar vi oss och tar emot det oerhörda, det må vara ute i naturen, i stunder av kärlek eller i skapande arbete. Kanske skulle man kunna kalla det »ren existens», så stark att allt annat just då trängs undan. Jag tror det är sådana stunder Anders Petersen syftar på med sina ord: »Den där femtondels sekunden. Har man en gång varit där vill man hela tiden dit igen.»

Avsaknaden av sådana stunder kan ge en känsla av att inte leva. Liknande saknader bidrar nog också till den utbredda tröttheten. De är släkt med det tillstånd fotografen Francesca Woodman beskrev, några månader före sitt självmord, med orden: »When I started again I could no longer play could not play by instinct.»

Urval ur tidigare och ny produktion

Motsatsen, dessa stunder av existentiell öppenhet borde vara omöjliga att fotografera, men är det ändå inte. Den som tvivlar kan närma sig Anders Petersens fotografier, som de presenterades i somras på Göteborgs Konstmuseum och i hans senaste bok »Fotografier 1966–1996». Det är ett urval från »Café Lehmitz», »Fängelse» »Rågången till kärlek» (om ålderdom), »Karnevalen i

Venedig» (maskspel) och »Ingen har sett allt» (om psykisk störning; anmäld i Läkartidningen nr 43/1996).

Blixtsnabba skeenden

Kameran fångar blixtsnabba skeenden, som en sommarscen utanför ett tält i Hultsfred. Luften vibrerar av ungdomars försiktigt oförsiktiga förföriska längtan. Men genom luften far också en prosaisk tomflaska – omöjligt att veta från vem eller på vem den kommer att hamna – om någon. Det allestädes närvarande okontrollerade våldet spräcker den redan sköra stämningen.

Lugn förtröstan

Andra är mer frågande. En man har drabbats av trafikens opersonliga våld. Hjärnsubstansen anas genom den blodiga pannfrakturen. Hos mig väcker bil-

Anders Petersen. **Fotografier 1966–1996.** 201 sidor. Stockholm: Journal, 1997. Pris ca 350 kr. ISBN 91-972395-5-0.

Recensent: Jan Beskow, professor, Centrum för suicidforskning och prevention, Karolinska institutet, Stockholm, samt institutionen för klinisk neuropsykiatri, Göteborgs universitet.

den lugn förtröstan – kirurgerna fixar säkert det här! Såret är fokus för mitt intresse, liksom för trottoarens åskådare. Men mannens lugna värdighet när han vägrar eller inte vågar lägga ner sitt huvud på rullbåren återför mig till ordningen. Den meddelar: Jag är fortfarande här, det är jag som bär såret.

Andra andas stillhet. Åldringen sluter sina ögon, där han sitter under bonaden med rådjur i gläntan framför stugan. Nöjd gläds han åt sina inre bilder. De bär honom lugnt den sista sträckan.

Hjälper oss att se människan i patienten

Det är ingen tillfällighet att sådana bilder av existentiell nakenhet särskilt framträder i utsatta situationer. I sådana situationer möter vi ofta våra patienter. Anders Petersen ger oss möjlighet att stanna upp inför dessa femtondels sekunder, ta dem till oss, förstå dem på ett djupare sätt. Så blir det lättare att känna igen dem i det vardagliga arbetet! Med hans bilder kan vi öva oss bort från synen på människan som vårt professionella objekt mot att se henne som respekterad, fri, skapande men också utsatt samtalspartner. •

